

Uredba o utvrđivanju programa ostvarivanja strategije razvoja energetike Republike Srbije za period do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine za period 2017. do 2023. godine

-Sugestije Američke privredne komore u Srbiji-

Poštovani,

Obraćamo vam se ispred Odbora energetiku Američke privredne komore u Srbiji (AmCham Srbija) u vezi sa javnim konsultacijama o Uredbi o utvrđivanju programa ostvarivanja strategije razvoja energetike Republike Srbije za period do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine za period 2017. do 2023. godine. **Ovim putem se zahvaljujemo Ministarstvu rudarstva i energetike na prilici da damo konstruktivni doprinos javnoj raspravi i nadamo se da će naše sugestije, komentari i predlozi biti od pomoći u formulisanju konačnog teksta Uredbe.**

AmCham Srbija okuplja 200 američkih, međunarodnih i domaćih kompanija koje su u Srbiju investirale preko četrnaest milijardi evra i koje zapošljavaju preko 100.000 ljudi. Naša misija je da uspostavimo partnerstvo sa Vladom Srbije sa ciljem unapređenja poslovne klime, da promoviramo najbolje poslovne prakse i vrednosti, kao i da pružamo platformu za profesionalni razvoj članova i unapređenje obrazovanja prema potrebama poslovne zajednice.

Projekti generisanja parne energije

Odbor za energetiku Američke privredne komore u Srbiji podržava izneto opredeljenje Ministarstva rudarstva i energetike Republike Srbije da ugalj/lignit predstavljaju važan domaći energetske resurs i da su neophodne investicije u otvaranje/modernizaciju rudnika uglja/lignita, kao i u razvoj novih infrastrukturnih kapaciteta u ovoj oblasti. Razlozi za to su višestruki. Republika Srbija ima obilje depozita uglja/lignita, elektrane na bazi uglja/lignita mogu u velikoj meri doprineti energetske sigurnosti Srbije i balansiranjem mreže kroz podršku povećanju proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Dodatno, industrija uglja/lignita ima važan značaj za Srbiju sa socijalne i ekonomske tačke gledišta, jer garantuje otvaranje radnih mesta i rast domaće rudarske industrije što dodatno doprinosi rastu BDP-a zemlje.

Nacionalni kapaciteti za proizvodnju uglja/lignita moraju biti razvijeni u skladu sa novom usvojenom BREF Direktivom Evropske unije, prema standardima najboljih raspoloživih tehnika (eng. *Best Available Techniques- BAT*) kako u okviru greenfield, tako i u okviru projekata modernizacije. Primera radi, tehnologije sa ultra-super-kritičnim parametrima i tehnologije za kontrolu kvaliteta vazduha mogu omogućiti da postrojenja na ugalj zadovolje sve propise Evropske unije o emisijama, uključujući nedavno usvojenu i zahtevniju BREF Direktivu.

Projekat Termoelektrane Kostolac B3 koji se pominje među prioritetnim projektima proizvodnje energije u okviru Nacrta energetske strategije 2017.-2023. je konfigurisan sa manje naprednim parametrima parnog kotla (parametri subkritične pare), koji ne garantuju usklađivanje postrojenja sa ograničenjima dimnih gasova koje predviđa BREF Direktiva doneta od strane Evropske komisije. Stoga, **predlažemo da Ministarstvo rudarstva i energetike i Elektroprivreda Srbije snažno razmotre rekonfiguraciju Termoelektrane Kostolac B3 na način koji će obezbediti ispunjenje gore navedenih ekoloških standarda**, kako bi Republika Srbija izbegla dalja ulaganja u modernizaciju sistema za kontrolu kvaliteta vazduha u trenutku kada nova BREF Direktiva stupi na snagu. Usaglašavanje sa BREF Direktivom i upotreba BAT-a ne bi omogućilo samo povećanje neto efikasnosti za 5%, već bi takođe smanjilo negativan uticaj na životnu sredinu.

Iako se prema projektima iz tačke 3.1.2.1 Strategije u oblasti proizvodnje električne energije, pominje povlačenje iz pogona osam termo-blokova do 2023. godine, samo nekoliko jedinica je planirano za demontažu. **Smatramo da je neophodno u Program ostvarivanja strategije razvoja energetike ugraditi i predstaviti sve planove za povlačenje iz pogona svih termo-blokova do 2023. godine.**

Projekti zaštite životne sredine

TENT A3-A6 Projekat desulfurizacije nije imenovan ni u tački 3.1.3. koja uređuje Podoblast zaštite životne sredine u sektoru električne energije, niti u tački P.9. Projekat zaštite životne sredine u sektoru proizvodnje električne energije iz elektrana EPS-a. Verujemo da je ovaj projekat od najvećeg značaja za EPS i Republiku Srbiju, jer bi omogućio čistu proizvodnju električne energije iz najveće elektrane EPS-a, i da kao takav, treba da nađe mesto u Programu ostvarivanja strategije razvoja energetike 2017.-2023.

U tački 3.1.3. Podoblast zaštite životne sredine u sektoru električne energije i tački P.9. Projekat zaštite životne sredine u sektoru proizvodnje električne energije iz elektrana EPS-a, navodi se smanjenje emisije CO2 na projektima TENT B1 i B2. Takođe se navodi da će projekat biti realizovan između 2021.-2022.. **Verujemo da jedna godina nije dovoljna za projektovanje, izgradnju i puštanje u rad postrojenja za odsumporavanje.** Ako EPS želi da završi projekat na vreme, dizajn bi trebalo da bude pripremljen barem u 2019. godine.

Projekti proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije

Republika Srbija je postavila konkretne ciljeve koji se moraju postići u skladu sa aktuelnim zakonodavstvom o podsticajima za obnovljive izvore energije. U pripremi je i Nacionalni akcioni plan o obnovljivim izvorima energije za 2020. godinu. Imajući u vidu da snažno verujemo da je Srbiji potrebna dodatna proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, AmCham Odbor za energetiku podržava ideju povećanja kvota energije vetra, kao i uvođenja sistema premijum/aukcijskih podsticaja.

Feed-in tarife za male hidroelektrane (do 30mW uključujući) su od izuzetnog značaja za razvoj tržišta obnovljivih izvora energije u Srbiji, u smislu da Srbija raspolaže bogatim hidrološkim resursima koji se mogu iskoristiti samo kroz podsticajne cene koje garantuju izvodljivost projekata.

Štaviše, **predlažemo da se razmotri uključivanje hidroelektrane Brodarevo (2 x 30mW)** kao prioritarnog projekta u okviru Programa ostvarivanja strategije razvoja energetike 2017.-2023. u ovoj oblasti, u slučaju da se projekat može razviti u dve faze.

Tržište nafte i gasa

Verujemo da diversifikacija izvora energije snažno doprinosi energetskej sigurnosti zemlje. Stoga smatramo da Srbija treba da: 1) povećava domaće zalihe sirove nafte, kao i proizvodnju gasa; 2) vrši diversifikaciju izvora snabdevanja nafte i gasa; 3) liberalizuje tržište prenosa i distribucije gasa, kako bi bio obezbeđen pristup jeftinijim resursima na konkurentnom tržištu, a sve u skladu sa očekivanom kompletnom 4) harmonizacijom sa pravom Evropske Unije koje uređuje ovu oblast. Ovo naročito uključuje potrebu za adekvatnim i potpunim funkcionalnim razdvajanjem (tzv. 'unbundling') javnih preduzeća koji posluju prirodnim gasom, što hitnije usvajanje svih neophodnih podzakonskih akata u rokovima predviđenim zakonom, adekvatnu regulaciju pristupa skladištu prirodnog gasa kao i dosledno uvođenje profesionalnog menadžmenta u javna preduzeća.

Digitalizacija u energetici

Pošto konkurencija na tržištu energije i tržištu nafte i gasa postaje oštra i profitabilnost se često dovodi u pitanje, elektrane i naftni i gasni operateri treba da razvijaju digitalni pristup da bi optimizirali svoje procese, povećali efikasnost postrojenja/bunara/procesa i time povećali profitabilnost entiteta. Savremena digitalna

rešenja obezbeđuju set alata za podršku operaterima da smanjuju troškove održavanja, putem proaktivnih rešenja za održavanje, smanjuju vreme zastoja usled planiranih ili neplaniranih intervencija na opremi, kao i optimizuju performanse svih mehaničkih delova postrojenja. Zbog toga, **predlažemo Vladi da razmotri promovisanje pristupa digitalizacije u okviru Energetske strategije 2017.-2023. godine.**